

Фиқх дарслари (72-дарс). Фиқх илмининг аҳамияти

14:30 / 13.02.2020 5620

(иккинчи мақола)

Битта ишнинг моҳиятини оят ва ҳадис бўйича англаб етишда фақиҳларнинг хизматлари шунчалар катта бўлса, диний аҳкомларнинг барчасини тушуниб етишдаги хизматларини ҳар ким ўзи билиб олаверсин.

Оят ва ҳадисда келмаган ҳукмларни эса айтиб ўтиришга ҳожат бўлмаса ҳам керак. Йўқ! Келинг, фақиҳларнинг беқиёс хизматларини тўлиқ англаб етиш учун бу борада ҳам жуда қисқача бўлса-да, бир-икки мисолни кўриб чиқайлик.

Фақиҳлар нафақат оят ва ҳадисларни, балки шаръий масалаларга боғлиқ воқеъликни, хусусан, сиз билан бизга энг арзимаган бўлиб кўринадиган

нарсаларни ҳам мислсиз диққат-эътибор билан ўрганадилар. Ўрганибгина қолмай, уларнинг шаръий ҳукмларини ҳам чиқарадилар.

Мисол учун, имом Ибн Нужайм «Ал-Ашбоҳ ван-Назоир» китобида қуйидаги масалани зикр қилган:

«Агар қудуққа бутун тезак тушса, уни нажас қилмайди. Яримтаси тушса, нажас қилади. Фарқ шулки, бутун тезак қудуққа тушганда унинг тарқалишини ман қиладиган пардаси бўлади, яримта тезакда эса у бўлмайди».

Хайвондан тушадиган тезакда ундаги нажаснинг тарқалиб кетишини ман қиладиган парда бўлишини умримизда ўйлаб кўрмаган бўлсак керак. Ўша парда йиртилганда нажас сувга тарқалиши ҳам хаёлимизнинг бир чеккасига кириб чиқмагани шубҳасиз.

Аmmo мухтарам фақиҳларимиз кишиларнинг кўзига арзимас бўлиб кўринган бу каби масалаларни аллақачон ўрганиб чиқиб, китобларига ёзиб қўйганлар.

Фақиҳларимиз одамларнинг оғизларидан чиқадиган ҳар бир сўзнинг фарқини ва ундан чиқадиган ҳукмларни ўрганишни ажойиб тарзда йўлга қўйганлар.

Эски фикҳ китобларимизда «Отдан тушсам, хотиним талоқ бўлсин», деб онт ичган одамнинг ҳукми нима бўлади, деган масала ўртага қўйилган. Отдан тушмаса, бўлмайди. Отдан тушса, хотини талоқ бўлади.

Фақиҳлар учун бу масалани ечиш ҳеч гап эмас. Улар: «Ўша одамнинг отини бирор дарахтга яқин олиб борилсин ва у отдан эмас, дарахтдан тушсин, ҳеч нарса бўлмайди», дейдилар.

Мана сизга фикҳ илмининг аҳамияти!

Мана сизга фақиҳларнинг хизмати!

Фикҳнинг «дақиқ маъноларни англатувчи илм» деб аталиши бежиз эмас. Ушбу камтарона китобни диққат билан ўқисангиз, аввалги тушунчаларингиз билан фикҳий тушунча орасидаги фарқни яққол сезишингиз ва албатта, фикҳнинг ва фикҳий мазҳабларнинг қадрига етишингиз мумкин бўлади.

(Тамом)

«Кифоя» китобининг 1-жузидан